Lausunto
17.3.2021

Talousvaliokunnalle

Lausunto U 6/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (digitaalisia markkinoita koskeva säädös)

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston kirjelmästä, jossa esitetään Suomen kanta komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toimivista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla (KOM (2020)842 lopullinen). Esitämme alla yleiset huomiomme ja muutosehdotuksen valtioneuvoston kirjelmään ja kantaan digitaalisia markkinoita koskevasta säädösehdotuksesta.

Yleiset huomiot

1. Medialiitto lausui näkemyksensä digitaalisia markkinoita koskevasta asetusehdotuksesta (Digital Markets Act, *jäljempänä* DMA-ehdotus) liikenne- ja viestintäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteisesti sidosryhmille järjestämässä kuulemistilaisuudessa 11.1.2021 sekä siitä laaditusta U-kirjelmäluonnoksesta ministeriöiden EU-jaostojen yhteiskokouksessa (EU8 ja EU19) 21.1.2021.

2. Medialiitto pitää komission 15.12.2020 julkaisemia ehdotuksia digitaalisia palveluita ja digitaalisia markkinoita koskeviksi säädöksiksi sekä DMA-ehdotuksen U-kirjelmässä esitettyä valtioneuvoston kantaa lähtökohdiltaan kannatettavina. Komission DMA-ehdotus erittäin suuria, niin sanottuja portinvartija-alustoja koskevaksi ennakkosääntelyksi on tarpeellinen tasapuolisen kilpailun toteutumiseksi alustamarkkinoilla, ja media-alan yritysten kannalta juuri tasavertaisten kilpailuedellytysten vahvistaminen suhteessa verkkoalustoihin on keskeistä.

3. Kuten valtioneuvoston kannassakin todetaan, ei portinvartija-alustojen ydinalustapalveluita käyttävien yritysten ja kuluttajien kohtaamiin ongelmiin markkinoiden toimivuudessa ja markkinaepäkohtien syntymisessä ole pystytty voimassa olevan lainsäädännön keinoin puuttumaan. Eurooppalaisten yritysten aseman vahvistamisen digitaalisilla markkinoilla ja kilpailuedellytysten

tasapuolistamisen tulee olla keskeisenä lähtökohtana myös komission asetusehdotusten jatkovalmistelussa.

4. DMA-ehdotuksen soveltamisalan rajaus on lähtökohdiltaan oikea. Ennakkosääntelyn tulee kohdistua vain tarkasti rajattuihin erittäin suuriin portinvartijoina toimiviin verkkoalustoihin. Soveltamisalan kriteerit on arvioitu täyttävän 10–15 alustayritystä.

5. Vaikka portinvartija-alustojen sopimattomiin käytäntöihin ennakollisesti puuttuva DMA-ehdotus on luonteeltaan horisontaalinen säädös, sen vaikutukset ulottuvat olennaisesti eurooppalaisten riippumattomien tiedotusvälineiden toimintaedellytyksiin. Jatkovalmistelussa tuleekin kiinnittää huomiota suomalaisten tiedotusvälineiden toimintaedellytysten vahvistamiseen suhteessa globaaleihin digitaalisiin alustoihin demokraattisen yhteiskunnan toiminnan, ja kansalaisten sananvapauden, sivistyksen kulttuurin sekä osaamisen edistämiseksi. Tuomme esille media-alaa koskevat ehdotukset luotettavan sisällön saatavuuden turvaamisesta portinvartija-alustoilla, datan jakamisvelvoitteista sekä mediayritysten neuvotteluaseman parantamisesta suhteessa portinvartija-alustoihin seuraavassa valtioneuvoston kannan muutosehdotuksia koskevassa osiossa.

Muutosehdotukset valtioneuvoston kantaan

1. Medialiitto tukee valtioneuvoston kantaa, jossa portinvartija-alustoilta kielletyt toimet ja niille asetetut velvoitteet nähdään kilpailuedellytysten parantamiseksi kannatettavina ja alustamarkkinoilla esiintyneisiin kilpailuongelmiin nähden oikeasuhtaisina.

   Medialiitto kuitenkin katsoo, että valtioneuvoston kantaa portinvartijoille ehdotettujen datan jakamisvelvoitteiden osalta (s. 13, 5. kappale) tulee muokata nykyisestä. Suomen kannassa tulee selvästi sanoa, että ***”Valtioneuvosto kannattaa portinvartijoille ehdotettuja velvoitteita datan jakamisesta yrityskäyttäjille”*** ja että ***”Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että data tulee jakaa maksutta.”*** Lisäksi Medialiitto katsoo, että valtioneuvoston kannassa olisi hyvä mainita datan jakamisvelvoitteiden siirtämistä *mahdollisesti kiellettyjä toimenpiteitä* käsittelevästä artiklasta 6.1 (i) *suoraan kiellettyjä toimenpite*itä käsittelevään artiklaan 5.

   Perustelemme muutoksia ja lisäystä sillä, että datan saatavuutta koskevan velvoitteen tulisi olla suoraan sovellettava velvoite. Datan saatavuuden merkitys mediayrityksille on kriittinen kilpailutekijä. Toistaiseksi datan saaminen

portinvartija-alustoilta on ollut eurooppalaisille yhtiöille useimmiten käytännössä mahdotonta.

2. Valtioneuvoston kannassa todetun mukaisesti ehdotuksen jatkovalmistelussa on tärkeä huolehtia siitä, että asetus kunnioittaa perusoikeuksia. Medialiiton mielestä tämän tulisi sisältää erityisen huomion kiinnittämisen kansalaisten sananvapauden turvaamiseen, joka toteutuu eurooppalaisen vapaan, monimuotoisen median toimintaedellytysten ja riippumattomien tiedotusvälineiden toiminnan kautta. Globaalien verkkoalustojen toiminta vaikuttaa merkittävästi paitsi EU:n taloudellisen toimivuuteen, myös unionin perusarvojen ja demokratian toteutumiseen.

   Medialiitto katsoo, että kansalaisten sananvapauden merkitystä olisi tärkeä tuoda valtioneuvoston kannassa vahvemmin esille, koska ehdotuksella on merkittäviä vaikutuksia luotettavan ammattimaisen toimituksellisen tiedon saatavuuteen ja sitä kautta vapaan demokratian toimivuudelle EU:n jäsenvaltioissa. Tämän vuoksi esitämme Suomen kantaluonnokseen seuraavaa lisäystä: ***”Vapaan yhteiskunnan ja demokratian toimivuuden kannalta luotettavan toimituksellisen sisällön saatavuuden turvaaminen tulee huomioida selkeämmin asetuksen jatkovalmistelussa.”***

3. Median toimintaedellytysten parantamiseksi ja luotettavan sisällön saatavuuden turvaamiseksi asetuksessa tulisi säätää myös velvoitteista, jotka edistävät mediayritysten neuvotteluasemaa suhteessa portinvartija-alustoihin.

   Medialiitto esittää harkittavaksi, että asetusehdotuksen artiklaan 5 lisättäisiin media-alan neuvotteluasemaa tukeva säännös, jossa määriteltäisiin **portinvartija-alustojen velvollisuus neuvotella aidosti ja sopia korvauksesta mediayritysten kanssa liittyen niiden aineistojen hyödyntämiseen alustayhtiöiden palveluissa**. Toistaiseksi mediayritysten neuvottelumahdollisuudet sisältöjen hyödyntämisestä ja niihin liittyvistä ehdoista alustayhtiöiden kanssa ovat olleet olemattomat.

   Australia hyväksyi äskettäin vastaavanlaisen tavoitteen sisältävän mediayritysten neuvotteluasemaa parantavan lain kilpailuoikeudellisesta neuvottelu- ja sopimusmekanismista.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Riikka Tähtivuori
johtaja elinkeinopolitiikka

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme noin 700:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 4,4 miljardia euroa.